

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет східної і слов'янської філології
Кафедра східної і слов'янської філології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ГРАМАТИЧНА ВАРІАТИВНІСТЬ РОСІЙСЬКОЇ МОВИ

галузь знань	03 Гуманітарні науки
спеціальність	035 Філологія
спеціалізація	035.034 Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша - російська
освітній рівень	бакалавр
освітньо-професійна програма	Російська мова і друга іноземна мова
статус дисципліни	вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2023 – 2024
Семестр	7
Кількість кредитів ЄКТС	3
Мова навчання	російська
Форма підсумкового контролю	залік

Розробник: Нечитайло І.М., професор кафедри східної і слов'янської філології,
докт. філол. наук, проф.

Схвалено на засіданні кафедри східної і слов'янської філології
протокол № 17 від «08» червня 2023 року

Завідувач кафедри
східної і слов'янської філології

(підпис)

(О. Р. Валігура)
(прізвище, ініціали)

Схвалено на засіданні вченої ради факультету східної і слов'янської філології
протокол № 12 від «12» червня 2023 року

Голова вченої ради
факультету

(С. В. Сорокін)

1. Мета вивчення навчальної дисципліни: глибше познайомити студентів з граматичною різноманітністю російської мови, причинами виникнення граматичних варіантів, їх історичної мінливості. В межах курсу студенти будуть мати можливість практично дослідити вживання граматичних варіантів в корпусі і робити самостійні висновки на основі аналізу і порівняння великої кількості текстових прикладів.

2. Загальний обсяг (відповідно до робочого навчального плану)

3 кредити ЄКТС 90 год., у тому числі:
практичні заняття – 34 год.
самостійна робота – 56 год.

3. Передумови до вивчення або вибору навчальної дисципліни:

Успішне опанування курсу передбачає:

- знання основних лексичних явищ російської мови як системи;
- знання основних фонетичних норм російської літературної мови;
- знання основних граматичних норм російської літературної мови;
- знання основних характеристик різних видів мовлення (усного і писемного) і основних мовленнєвих форм висловлювання (оповідання, опис, міркування, монолог, діалог).

Знання теоретичних основ з наступних навчальних дисциплін: «Практика усного і писемного російського мовлення» (1 – 3 курси); «Вступ до мовознавства» (2 курс); «Практична граматики російської мови» (1 – 2 курси).

4. Анотація навчальної дисципліни:

галузь знань:	03 Гуманітарні науки
спеціальність:	035 Філологія
спеціалізація:	035.034 Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша - російська
освітній рівень:	перший (бакалаврський)
компонент ОП:	навчальна дисципліна
назва дисципліни:	Грамматична варіативність російської мови
код навчальної дисципліни:	ВК2
статус дисципліни:	вибіркова
курс:	IV
навчальний рік:	2023-2024
семестр:	VII

У межах курсу будуть розглянуті та проаналізовані граматичні варіанти, що існують в російській мові, у т. ч. вільні, стилістичні, семантичні, регіональні варіанти. Буде приділено увагу проблемі норми і узусу та різним підходам до її розв'язання. Студенти будуть мати можливість практично дослідити вживання граматичних варіантів в корпусі і робити самостійні висновки на основі аналізу і порівняння великої кількості текстових прикладів.

5. Завдання (навчальні цілі):

Завдання, які вирішуються в процесі вивчення дисципліни, пов'язані з формуванням у студентів першого (бакалаврського) рівня таких компетентностей:

1) Інтегральної компетентності (ІК):

здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, перекладу) в процесі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає транслювання інформації російською і другою іноземною мовами, застосування теорій та методів філологічної науки та/або здійснення перекладацької діяльності і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

2) Загальних (ЗК):

ЗК 5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 8. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК 9. Здатність спілкуватися іноземними мовами, що вивчаються, з урахуванням сфери комунікації.

ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 13. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

3) Фахових (ФК):

ФК 1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК 3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов, що вивчаються.

ФК 7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту.

ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК 10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ФК 16. Здатність застосовувати набуті фахові знання, навички і вміння у певній мультикультурній професійно зорієнтованій комунікації з урахуванням принципів і культури міжнародного спілкування, толерантності.

4) Предметних компетентностей:

– знання основних понять лексикології як важливого розділу мовознавства та використання лінгвістичних термінів у межах курсу в навчальній та професійній діяльності; знання словників та довідників з лексикології та фразеології,

– розуміння специфіки лексичного та фразеологічного ярусів російської мови у порівнянні з рідною мовою; здатність долати лакуни у міжмовному зіставленні;

– здатність самостійно проводити аналіз тексту на лексико-семантичному рівні, готувати презентації прагматичного характеру;

– спроможність робити синонімічні заміни лексем та фразем, заміни лексем, що мають стилістичні та експресивно-емоційні конотації;

– розуміння історичної динаміки лексичного шару мови, ролі міжмовних та міжкультурних контактів у розвитку лексики.

6. Очікувані результати навчання з дисципліни:

Результат навчання (1. знати; 2. уміти; 3. комунікація; 4. автономність і відповідальність)		Форми (та / або методи і технології навчання)	Методи оцінюванн та ногоговпй критерій оцінювання
Код	Результат навчання		
1.	1.1. базові знання про явище граматичної варіантності;	Форми: практичні заняття, самостійна робота Методи: інформаційно- репродуктивний, виконавський, продуктивно- практичний,	усне опитування, перевірка письмових робіт, тестування, МКР
	1.2. базові знання про мовну норму і узус;		
	1.3. різновиди граматичних варіантів;		
	1.4. базові принципи дослідження граматичних варіантів;		
2.	2.1. сформулювати завдання дослідження;		

	2.2. знайти лінгвістичні інструменти і ресурси для розв'язання конкретного завдання;		
	2.3. зробити запит для пошуку варіантного явища в корпусі, користуючись інструментарієм корпусу;		
	2.4. коректно інтерпретувати корпусні дані, отримані в результаті пошуку.		
3.	3.1. уміти доступно пояснити завдання, хід і результати свого корпусного дослідження.		
4.	4.1. усвідомлювати реальні можливості і обмеження корпусного підходу, застосовувати корпусні методи коректно.		

взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.										
ПРН16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.	+	+	+	+	+	+				
ПРН17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та навчання.					+	+	+		+	+
ПРН19. Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.					+				+	
ПРН24. Уміти вирішувати задачі і проблеми в галузі філології, перекладознавства в процесі професійної діяльності або навчання за змінних умов, проводити дослідження з використанням міждисциплінарних зв'язків.					+	+	+		+	+
ПРН25. Уміти використовувати комплекс фахових знань, умінь і навичок, необхідних у всіх видах фахової, зокрема перекладацької, діяльності.	+	+	+	+						
ПРН26. Мати уміння та навички планувати, організувати, здійснювати і презентувати прикладне дослідження в галузі російської філології,				+	+	+	+	+	+	+

8. Система оцінювання результатів навчання студентів (критерії оцінювання результатів навчання та засоби діагностики навчальних досягнень студентів):

Система модульно-рейтингового контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти має таку структуру:

Форма підсумкового контролю	Види навчальної діяльності студента	Максимальна кількість балів
Передбачений підсумковий контроль – залік	1. Аудиторна та самостійна навчальна робота студента	50
	2. Модульна контрольна робота (МКР)	50
	Разом:	100

8.1. Форми та критерії оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання: аудиторна робота, самостійна робота, МКР;
- підсумкове оцінювання: залік;
- умови допуску до заліку: наявність відповідей на практичних заняттях, МКР, виконання усіх запланованих видів аудиторної і позааудиторної навчальної роботи.

Розподіл балів, які отримують студенти протягом вивчення навчальної дисципліни

Система модульно-рейтингового контролю навчальних досягнень студентів IV курсу першого (бакалаврського) рівня з вибіркової дисципліни «Граматична варіативність російської мови» передбачає оцінювання таких видів навчальної діяльності студентів:

Аудиторна робота студента	Самостійна робота студента	Модульна контрольна робота
усне та письмове виконання вправ для розвитку всіх видів мовленнєвої діяльності за темою модуля, поточні тести, бесіди, діалоги, полілоги тощо	виконання вправ за тематикою змістового модулю, лінгвістичний аналіз мовних одиниць, робота зі словниками, довідниками та енциклопедіями тощо.	граматичні тести, контрольні письмові роботи тощо.

Рейтинг модуля обчислюється у такий спосіб.

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності кожного студента (аудиторна робота та самостійна робота) здійснюється в національній 4-бальній шкалі – «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування семінарських та практичних занять позначаються «0».

У кінці вивчення навчального матеріалу модуля напередодні заліково-екзаменаційної сесії викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та

самостійну роботу студента як середнє арифметичне з усіх поточних оцінок за ці види роботи з округленням до десятої частки. Цю оцінку викладач трансформує в **рейтинговий бал за роботу протягом семестру** шляхом помноження на **10¹**. Таким чином, максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру може становити **50**.

Критерії оцінювання аудиторної роботи студентів (50 балів)

Рівень активності студента на практичному занятті оцінюється за **4-бальною системою**:

Відмінно – 5 балів – виставляється, якщо студент демонструє вільне володіння матеріалом теми; вміє самостійно знайти відповідь на проблемні запитання, спираючись на лекційний матеріал та нормативно-правові акти; вміє аналізувати, робити власні висновки; здатен встановлювати міжтематичні та міжпредметні зв'язки; за суттєві доповнення до відповідей інших студентів, що є свідченням систематичної підготовки студента до заняття;

Добре – 4 бали – виставляється за наявність переважно повної і ґрунтової відповіді студента; допущені неточності у визначені понять та категорій не мають суттєвого значення; відповідь на проблемні запитання знаходить за допомогою викладача, спираючись на лекційний матеріал та нормативно-правові акти. Доповнення є свідченням систематичної підготовки студента, але виявляють репродуктивні знання студента, а не узагальнення, власні судження тощо;

Задовільно – 3 бали – виставляється, якщо студент частково володіє матеріалом теми; формулюючи відповідь на питання, репродуктивно відбиває зміст лекційного матеріалу та/або основного підручника; допускає помилки у визначені понять та категорій, нездатний знайти відповідь на проблемні запитання, чи вирішити проблемні завдання;

Незадовільно – 2 бали – виставляється, якщо студент демонструє нездатність розкрити питання; допускає багато суттєвих помилок у визначені понять та категорій.

Після закінчення вивчення модуля виводиться середнє значення оцінок, отриманих студентом на семінарсько-практичних заняттях, як середнє арифметичне з усіх поточних оцінок за ці види роботи з округленням до десятої частки. Цю оцінку викладач трансформує в **рейтинговий бал за роботу протягом семестру** шляхом помноження на **10**. Таким чином, максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру може становити **50**.

Якщо студент не відвідав жодне практичне заняття модуля, йому виставляється **0 балів**.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів

Позааудиторна самостійна робота здобувачів складається з виконання завдань, які пропонуються викладачем (письмові практичні роботи, підготовка презентацій, рефератів). Рівень виконання самостійної роботи студентом оцінюється за 4-бальною шкалою:

Відмінно – 5 балів – виставляється за умови, якщо робота виконана бездоганно, творчо і самостійно, відбиває належний рівень знань, та сформованість практичних навичок, оформлена згідно вимог, які висуваються для даного типу завдань;

Добре – 4 бали – виставляється за умови, якщо робота виконана самостійно, містить несуттєві помилки; відбиває належний рівень знань сформованість практичних навичок; оформлена згідно вимог, які висуваються для даного типу завдань;

¹ Наприклад, протягом семестру студент отримав за аудиторну та самостійну роботу такі оцінки: «5», «3», «5», «4», «5», «4». Середня арифметична оцінка становить 4,33, з округленням до десятої частки – 4,3. Отриману оцінку множимо на 10: 4,3x10=43. Це число є рейтинговим балом студента за роботу протягом семестру.

Задовільно – 3 бали – виставляється за умови, якщо робота містить помилки, відбиває недостатній рівень (або відсутність) логічності, обґрунтованості, самостійності, творчого підходу та недостатню сформованість практичних навичок; оформлення роботи не в повній мірі відповідає вимогам, що висуваються для даного типу завдань;

Незадовільно – 2 бали – виставляється за допущення грубих помилок, за поверховість, фрагментарність, несамостійність висновків, або за не самостійно виконане завдання (списане); виконана робота не відповідає вимогам, які вказані вище як критерії для виставлення позитивної оцінки.

Якщо студент не виконав жодного із завдань позааудиторної самостійної роботи, йому виставляється **0** балів.

Після закінчення вивчення модуля виводиться середнє значення оцінок, отриманих студентом за виконання самостійних письмових завдань з кожної теми модуля.

У кінці вивчення навчального матеріалу модуля напередодні заліково-екзаменаційної сесії викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та самостійну роботу студента як середнє арифметичне з усіх поточних оцінок за ці види роботи з округленням до десятої частки. Цю оцінку викладач трансформує в **рейтинговий бал за роботу протягом семестру** шляхом помноження на **10²**. Таким чином, максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру може становити **50**.

Рейтинг кожного модуля обчислюється однаково для всіх навчальних / вибіркових дисциплін. Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності студента (аудиторна робота та самостійна робота) здійснюється в національній 4-бальній шкалі – «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування семінарських та практичних занять позначаються «0».

За рішенням кафедри згідно з установленими кафедрою критеріями поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності студента (аудиторна робота та самостійна робота) може здійснюватися за **10-бальною** шкалою (**від 0 до 10**). У кінці вивчення навчального матеріалу модуля напередодні заліково-екзаменаційної сесії викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та самостійну роботу студента як середнє арифметичне з усіх поточних оцінок за ці види роботи з округленням до цілого числа. Цю оцінку викладач трансформує в **рейтинговий бал за роботу протягом семестру** шляхом помноження на **5³**.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Відповідно до Положення про модульну контрольну роботу з практичних дисциплін для студентів денної форми здобуття освіти Київського національного лінгвістичного університету (перший (бакалаврський) і другий (магістерський) рівні вищої освіти) модульна контрольна робота (МКР) є обов'язковим складником системи модульно-рейтингового контролю результатів навчання студентів денної форми здобуття освіти (перший (бакалаврський) і другий (магістерський) рівні вищої освіти) з кожної теоретичної дисципліни. Виконання студентами МКР спрямоване на всебічну і комплексну перевірку обсягу, рівня та якості засвоєння ними знань, навичок і вмінь з усього навчального матеріалу, що входить до відповідного модуля навчальної / вибіркової дисципліни: матеріалу, що підлягає вивченню як під час аудиторної, так і самостійної роботи. Зміст, структура, критерії оцінювання, порядок, тривалість і форма проведення МКР визначаються і регламентуються

² Наприклад, протягом семестру студент отримав за аудиторну та самостійну роботу такі оцінки: «5», «3», «5», «4», «5», «4». Середня арифметична оцінка становить 4,33, з округленням до десятої частки – 4,3. Отриману оцінку множимо на 10: $4,3 \times 10 = 43$. Це число є рейтинговим балом студента за роботу протягом семестру.

³ Наприклад, упродовж семестру студент отримав за аудиторну та самостійну роботу такі оцінки: «3», «5», «7», «6», «9», «8». Середня арифметична оцінка становить 6,3, з округленням до цілого числа – 6. Цю оцінку множимо на 5: $6 \times 5 = 30$. Отримане число є рейтинговим балом студента за роботу протягом семестру.

засіданням кафедри східної і слов'янської філології.

Кількість варіантів пакету МКР має бути достатньою і охоплювати всі теми та ключові поняття змістових модулів навчальної / вибіркової дисципліни. Крім того, необхідно передбачити завдання різних рівнів складності: репродуктивні, продуктивні (творчі), інноваційні.

МКР виконуються всіма студентами певної академічної групи певного курсу факультету у встановлений в Університеті період. На модульний контроль виносяться лише ті варіанти МКР, які затверджені кафедрою. Науково-педагогічні працівники повинні здійснювати заходи щодо створення умов для об'єктивного виявлення й оцінки результатів навчання студентів – перевірки репродуктивного, продуктивного (творчого) та інноваційного рівнів володіння студентами навчальним матеріалом дисципліни.

Оцінювання МКР здійснюються відповідно до затверджених кафедрою критеріїв. Відповідність виконання завдань критеріям МКР зазначається викладачем на полях роботи. Підсумкова оцінка за МКР виставляється в модульній контрольній роботі прописом в національній 4-бальній системі («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») і засвідчується підписом викладача із зазначенням дати. Ці оцінки трансформуються в рейтинговий бал за МКР у такий спосіб:

для дисциплін, з яких передбачено підсумковий контроль у формі заліку:

відмінно	– 50 балів;
добре	– 40 балів;
задовільно	– 30 балів;
незадовільно	– 20 балів;
неявка на МКР або відповідь на завдання МКР відсутня	– 0 балів.

Кожне із завдань МКР може оцінюватися за 4-бальною національною або, згідно з рішенням кафедри, – за багатобальною шкалою (максимум 50 балів за всю МКР для дисциплін, з яких передбачено підсумковий контроль у формі заліку, і максимум 20 балів за всю МКР для дисциплін, з яких передбачено підсумковий контроль у формі іспиту). За умови застосування накопичувальної система, при розподілі максимальної кількості балів для кожного завдання МКР необхідно враховувати складність і важливість кожного з них.

Після проведення МКР викладачі в 3-денний термін обов'язково знайомлять кожного студента як з його оцінкою за МКР, так і з отриманою оцінкою за вивчення відповідного модуля.

Підсумкове оцінювання – залік

Оцінка в національній шкалі («зараховано», «не зараховано») та оцінка в шкалі ЄКТС виставляються на підставі семестрового рейтингового бала студента за дисципліну таким чином:

90 – 100	– A	}	Зараховано
82 – 89	– B		
75 – 81	– C		
66 – 74	– D		
60 – 65	– E		
59 балів і нижче	– FX		Не зараховано

Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни 60 і вище, отримують оцінку «зараховано» і відповідну оцінку в шкалі

ЄКТС без складання заліку.

Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни 59 і нижче, складають залік і, в разі успішного складання, їм виставляється оцінка «зараховано» в національній шкалі, а в шкалі ЄКТС – E та бал 60.

Якщо студент під час заліку отримав оцінку «не зараховано», то йому / їй незалежно від набраного семестрового рейтингового бала у відомість обліку успішності виставляється оцінка «не зараховано» в національній шкалі, оцінка FX – у шкалі ЄКТС і 0 балів за 100-бальною шкалою.

Дисципліни за вибором, інші навчальні дисципліни, з яких передбачено лише лекційні заняття і підсумковий контроль у формі заліку, оцінюються таким чином. Вивчення кожної зазначеної дисципліни завершується виконанням студентами модульної контрольної роботи, під час якої перевіряється засвоєння студентами всього програмного матеріалу курсу, винесеного як на аудиторну, так і на самостійну роботу. Модульна контрольна робота (МКР) оцінюється у 100-бальній шкалі. Кожне питання МКР може оцінюватися у 4-бальній шкалі («відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»)); 0 балів неаявка на МКР або відповідь на завдання МКР відсутня. Потім встановлюється середнє арифметичне з цих оцінок з округленням до десятої частки. Середньоарифметичне значення помножується на коефіцієнт 20. Результат є семестровим рейтинговим балом у 100-бальній шкалі, якому відповідає оцінка за шкалою ЄКТС:

90 – 100	–	A	} Зараховано
82 – 89	–	B	
75 – 81	–	C	
66 – 74	–	D	
60 – 65	–	E	
59 балів і нижче	–	FX	Не зараховано

За рішенням кафедри кожне з питань модульної контрольної роботи з дисциплін, з яких передбачено лише лекційні заняття і підсумковий контроль у формі заліку, може оцінюватися у багатобальній системі (максимум 100 балів за всю модульну контрольну роботу).

8.2. Організація оцінювання:

1. Методи *семестрового* контролю – максимальна кількість балів за роботу на практичних заняттях протягом семестру дорівнює **50**.

Оцінювання здійснюється під час усіх видів навчальних занять і за результатами самостійної роботи. Під час практично занять оцінюється усна відповідь, виконання практичних завдань, презентація проєктів для самостійного опрацювання. Застосовуються такі методи контролю:

- методи усного контролю: індивідуальне опитування за теоретичним матеріалом, підготовлена доповідь, коротке повідомлення;
- методи письмового контролю: експрес-контроль, тестові завдання.

2. Методи *проміжного* контролю – відбуваються у листопаді, коли викладач вираховує середнє значення балів за аудиторну й самостійну роботу студента з округленням до десятої частки числа.

3. *Модульна контрольна робота* – максимум 50 балів за всю МКР, якщо передбачено підсумковий контроль у формі заліку. МКР виконується й оцінюється після завершення модулю, зміст МКР регламентується на засіданні кафедри.

4. Методи *підсумкового* контролю – залік.

5. Особливості організації навчального процесу, оцінювання всіх видів роботи, проведення МКР, семестрового, проміжного і підсумкового

семестрового контролю за *дистанційною формою* навчання регламентується положенням про Порядок проведення семестрового контролю в дистанційному режимі з використанням ІТ-технологій з усіх навчальних дисциплін⁴.

8.3. Шкала відповідності оцінок:

Відмінно	A	90 – 100
Добре	B	82 – 89
	C	75 – 81
Задовільно	D	66 – 74
	E	60 – 65
Незадовільно	FX	0 – 59

Залік:

ЗАРАХОВАНО

НЕ ЗАРАХОВАНО

---

⁴ <http://surl.li/cxvmy>

9. Програма навчальної дисципліни. Тематичний план занять

№ п/п	№ і назва теми (включно з темами, винесеними на самостійне опрацювання)	Кількість годин			
		Денна форма			
		Разом	у тому числі		
лекції	практичні заняття		самостійна роботи		
Модуль 1					
Змістовий модуль 1. Поняття про граматичну варіантність в російській мові					
1.	Тема 1. Явище граматичної варіантності.	8		2	6
2.	Тема 2. Норма і узус.	10		4	6
3.	Тема 3. Типи граматичних варіантів	8		2	6
4.	Разом за змістовим модулем 1	26		8	18
Змістовий модуль 2. Дослідження граматичної варіантності в російській мові					
5.	Тема 1. Національний корпус російської мови як інструмент дослідження граматичних варіантів	8		4	4
6.	Тема 2. Вільні граматичні варіанти.	12		6	6
7.	Тема 3. Семантичні граматичні варіанти.	12		6	6
8.	Тема 4. Стилiстичні граматичні варіанти.	12		4	8
9.	Тема 5. Регіональні граматичні варіанти.	12		4	8
10	МКР	8		2	6
	Разом годин за модулем 2	64		26	38
	ІНДЗ	-	-	-	-
	Усього годин	90		34	56

10. Рекомендовані джерела (у тому числі інтернет-ресурси)

Основні:

- Stefanowitsch, A. (2020). *Corpus linguistics: A guide to the methodology* \ Anatol Stefanowitsch. Berlin: Language Science Press.
- Jesse Egbert, Tove Larsson, Douglas Biber. (2020). *Doing Linguistics with a Corpus. Methodological Considerations for the Everyday User*. Cambridge University Press.
- Крысин, Л.П. (2008). Проблемы представления новых иноязычных заимствований в русских нормативных словарях. *Prace slawistyczne*. Polska

akademia nauk, Instytut slawistyki. Warszawa, N 125 : Wspolczesna komunikacja jezykowa najnowsze zmiany w leksyce i slowotworstwie jezykow slowianskich. 107—121.

Нечитайло, И.Н. (2019). *Практическая грамматика русского языка: Словообразование. Морфология*. Учебное пособие для иностранных студентов-филологов I курса. К.: УкрІНТЕІ.

Носенко, Э.Л., ред. (19981). *Языковая норма и вариативность* : сб. науч. тр. Днепропетровск.

Шведова, М. А., Сичинава, Д. В. (2010). Параллельные корпуса в составе Национального корпуса русского языка: технологии и решаемые задачи // *Компьютерная лингвистика: научное направление и учебная дисциплина*. Сб. научных статей. Выпуск 1. Гомель: ГГУ. 30-34.

Додаткові:

Schmied, J. (1990). Corpus linguistics and non-native varieties of English. *World Englishes*. Vol. 9, No. 3. – Pp. 255-268. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1467-971X.1990.tb00264.x/abstract>

The Routledge Handbook of Corpus Linguistics (2010). London.

Creating and Digitizing Language Corpora. (2007). Vol. 1. London.

English Corpus Linguistics. An Introduction. (2004). Cambridge.

Национальный корпус русского языка: 2006 2008. Новые результаты и перспективы.

СПб.: Нестор-История, 2009.

Шведова, М. О., Сичинава, Д. В. (2013). Корпусна лінгвістика та лексико-граматична типологія. *Українське мовознавство*, вип. 43. К: КНУ ім. Шевченка. 95-103.

Тищенко-Монастирська, О. О., Шведова, М. О., Сичинава, Д. В. (2011). Паралельні українсько-російський та російсько-український корпуси. *Лексикографічний бюлетень*, 20, К., Видавничий дім Дмитра Бураго. 35—38.

Shvedova, M. (2020). The General Regionally Annotated Corpus of Ukrainian (GRAC, uacorpora.org): Architecture and Functionality. *Proceedings of the 4th International Conference on Computational Linguistics and Intelligent Systems (COLINS 2020)*. Volume I: Main Conference. Lviv, Ukraine, April 23-24. 489-506. CEUR Workshop Proceedings (CEUR-WS.org) <http://ceur-ws.org/Vol-2604/paper36.pdf>

11. Додаткові ресурси:

British National Corpus

Intercorp

Національний корпус російської мови

Генеральний регіонально анований корпус української мови

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання якого передбачає навчальна дисципліна.

Аудиторія, обладнана якісним проектором і комп'ютерами для кожного студента, з доступом до Інтернет. Мультимедійне обладнання, програма Microsoft Teams, Microsoft Word, Microsoft Power Point, Microsoft Forms, додатки платформи Microsoft Office 365 для дистанційного навчання.